

Ook vonden we nog een kleine reeks van 4 kaarten in kleur die in de souvenir-shops van de pakketboten verkocht werden. Ze stellen de maalboten "Prince Léopold", "Prinses Astrid", "Prince Charles" en "Prinses Joséphine-Charlotte" voor. Allen zijn in opdracht rond 1935 door Louis ROYON geschilderd. Daarnaast heeft hij nog een mooie kaart met de "Prince Baudouin" als publiciteitskaart voor de lijn Oostende-Dover in 1935 mogen ontwerpen.

Een andere ontdekking was een kaart door de Red Star Line uitgegeven. Deze stelt de transatlantiekverkeer "Belgenland" voor. Op de adreszijde van de kaart staat "Antwerp-Havre-Southampton-New York" gedrukt. Deze prentkaart is van na 1923 toen de "Belgenland" in vaart kwam.

Tenslotte vonden we nog een prentkaart die verkocht werd door het "Hulpfonds voor Zeelieden". Het stelt "Het Zwin in de XV eeuw" naar een olieverfschilderij van kunstschilder Louis ROYON voor.

Dit alles maakt een (voorlopig ?) totaal van minstens 74 prentkaarten van tekeningen en schilderijen van Louis ROYON. We hopen dat deze informatie voor de Ostendiana-prentkaarten-verzamelaars van enig belang kan zijn en wellicht ook voor de biografen van Louis ROYON.

(1) Cf. De Plate, jg. 1981, p. 18-19 en 30-31.

ZONNEWIJZERS TE OOSTENDE

door J.B. DREESEN

De zonnepijlers zijn thans vrijwel overbodig, maar zeer attractieve herinneringen aan een vroegere wijze van tijdsmeting. Mede door het vaak grote verschil in uitvoering kan men genieten van hun vorm : maar bovenal tonen zij ons ook de belangstelling van onze voorouders in het hemelgebeuren en geven zij ons een inzicht in hun wiskundige en sterrekundige kennis.

Wel moeten we ons realiseren, dat er thans ook enkele moderne zonnepijlers zijn, waarop de tijd tot op 1 minuut nauwkeurig af te lezen is. Bij een eventuele storing van de meer en meer in zwang komende elektrische tijdsaanwijzingen, kunnen deze zonnepijlers nog uitermate nuttige diensten bewijzen in het dagelijks leven. Zij zouden dan weer (weliswaar voor korte tijd) de functie krijgen die ze eeuwen hadden na het ontstaan van de mechanische uurwerken (die in gebruik kwamen ca. 1500 n.C.) namelijk de controle van de niet altijd juist aanduidende mechanische uurwerken.

Door de toenemende verbetering in de constructie van deze laatste geraakten de zonnepijlers na 1800 in onbruik. Zij bleven echter op vele plaatsen bewaard, hoofdzakelijk als herinnering aan een vroegere wijze van tijdsmeting, als romantische ornamenten of als informatiebron voor een deel van het hemelgebeuren.

De retro-beweging die sedert enkele decennia in onze maatschappij ingang vond is er de oorzaak van dat ook aan onze moderne gebouwen en in onze tuinen weer zonnepijlers verschijnen.

Ook in Oostende hebben destijds zonnepijlers gestaan en zijn er in de laatste jaren weer een paar verschenen. De bedoeling van deze bijdrage is dan ook de aandacht hierop te vestigen.

Naast de "oirlogie" van het Stadhuis en de Grote Markt, dienden zij om deze laatste op hun werking te controleren en om de bevolking enig begrip van het "ongeveer" juiste uur bij te brengen.

Na 1604 (1) was er voor het eerst sprake van het aanbrengen van een zonnwijzer op de "Hoge Wacht" of "Grote Wacht". Dit was het gebouw op de hoek van het Wapenplein en de Louisastraat, waar tot mei 1940 de Stadsbibliotheek was ondergebracht.

Een tekst uit 1638-1639 vermeldt "over het leveren ende maken van het SONNEKOMPAS stoende boven de corps de garde deser stede". Vermits de gevel van dit gebouw op het zuid-zuidoosten uitgaf stond dit instrument op een zeer geschikte plaats. Het bestaan van deze zonnwijzer werd door de heer Daniël FARASYN vermeld in zijn bijdrage "Belgische steden in reliëf - Oostende" (blz. 146) (2).

Vijfendertig jaar later komen een aantal zonnwijzers de Stadhuis-toren sieren. Het juiste aantal is niet gekend, maar een tekst uit 1674-75 luidt als volgt (3) : "Ter cause van het maeken van eenighe sonnewysers aen den toren van den Stadthuysse". Daar geen enkele muur van deze toren zuiver noord gericht was zal er waarschijnlijk op elke muur een zonnwijzer gestaan hebben.

Ook op de, in 1665 gebouwde Kaaipoort stond er op het einde van de 17de eeuw een zonnwijzer (4).

In het Oostende van vandaag komen er vier zonnwijzers voor. Ze zijn alle vier van recente makelij.

Het eerste exemplaar is een EQUATORIALE zonnwijzer van het meest gangbare type. Hij staat voor het directiegebouw van DAIKIN en is zichtbaar vanaf de A.10 autoweg. Hij is van Nederlandse makelij want hij werd geschonken door de directeur van Daikin-Nederland aan het Oostends filiaal bij de officiële opening van deze laatste.

Tijdens, recente, bouwwerken is hij een tijd weggeweest maar staat nu, volledig heropgefrist, weer, in volle glorie, op zijn vroegere plaats. Equatoriale zonnwijzers worden meestal in tuinen of stadspleinen geplaatst.

Een tweede exemplaar prijkt op de voorgevel van mijn woning in de Rode Kruisstraat 4. Ik ontwierp, realiseerde en plaatste hem in 1980. Het is een VERTICALE zonnwijzer met een westelijke afwijking van 9 graden voorzien van een TIJDVERHEFFINGSKromme. De verticale zonnwijzer is degene, die men in de meeste gevallen aan een gebouw aantreft.

Een derde exemplaar is van het EQUATORIALE type en staat in het voortuintje van het huis Elisabethlaan 210. Het is een courante uitvoering, eenvoudiger van opbouw dan het Daikin-model, en werd aangekocht in Oostburg.

Nummer vier in de reeks staat enigszins verborgen in het voortuintje van het huis nr. 13 in de Roerdompstraat. Het is een ronde stenen plaat met een NOORDwijzer. Meer details kon ik er tot nog toe niet over krijgen.

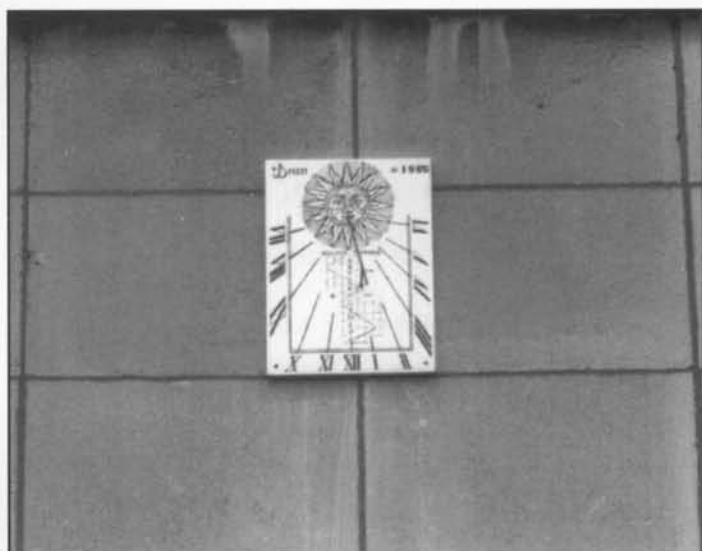
Van deze zonnwijzers vindt U een afdruk op de hierbij gevoegde fotobladzijde.

Tot daar de Oostendse oogst aan zonnwijzers tot op heden. Moest U nog van een of meerdere exemplaren weten, zelfs uit het verleden, dan zou U ons een genoegen doen met ze ons te melden.

ZONNEWIJZERS TE OOSTENDE

*De Equatoriale zonnwijzer
voor het hoofdgebouw van
DAIKIN*

*De Verticale zonnwijzer
met Westelijke afwijking
Rode Kruisstraat 4*

*De Equatoriale zonnwijzer
Elisabethlaan 210*

*De Noordwijzer
Roerdompstraat 13*

- Verwijzingen : (1) Met dank aan de heer Farasyn voor deze aanwijzingen uit zijn persoonlijk archief.
(2) D. Farasyn. Belgische Steden in reliëf. Oostende.
(3) Persoonlijk archief van dhr. Farasyn.
(4) Jan Coopman. Bijdrage over "De Nieuwe Kaaipoort" in het tijdschrift van de V.V.F. Oostende, jg. 1988, blz. 35/88.

EEN VERBROKEN VERLOVING IN HET JAAR 1696

Overgeschreven en hertaald door Julien VERHAEGHE

Op 2 april 1696 werd aan het College van Burgemeester en Schepenen van de stad Oostende door de Officiaal van het Bisdom Brugge een brief geschreven met het verzoek de getuigen te willen ondervragen in een zaak (behandeld door het Bisdom) van verbroken huwelijksbelofte, ingespannen door Gillis DE WULF tegen Cornelie SERVAES.

Nadat de stadsbode Augustijn VAN CUYL de getuigen wettelijk had gedagvaard werden de ondervragingen gedaan op 18 april door de schepenen Antoine DE CAN en Matthys MAES, in aanwezigheid van Juan François BONTE, vertegenwoordiger van het Bisdom.

Als eerste werd opgeroepen Therese MACRÉ, dochter van Julien, 29 jaar, geboren te Arien, echtgenote van Gilles RAMBURGHE.

Zij verklaart dat Cornelie SERVAES en Gillis DE WULF op een avond, ongeveer 27 maanden geleden, bij haar thuis zijn samengekomen, en dat Cornelie "seer ontstelt zijnde", aan haar Gillis heeft gezegd dat zij door zijn moeder zwaar beledigd en geslagen is geweest omdat zij de geschreven trouwbelofte, tussen hun beiden afgelegd, niet wilde teruggeven. Gillis poogde haar te troosten, zeggende "al ist dat mijn moeder begeert dat zij mij van mijne belofte soudt ontslaan, toch sal ick u nooit verlaeten".

Terwijl de tortelduifjes "alsoo soetjes tsaemen waeren spreekende", is de moeder van Gillis DE WULF ook binnengekomen, juist op het moment dat Gillis zijn Cornelie poogde te overtuigen, zeggende "voldoet aan mijn moeders versoeck, ick en sal u daeromme niet verlaeten".

Moeder DE WULF is direct beginnen schelden, en Cornelie "met groote colere toevliegende", verweet haar, "Gij vermaeledijde hoere, gij en sult mijnen soone niet hebben, al soude ick u het herte breecken ende de vrucht uijt uw lichaem haelen".

Na zo haar gedacht gezegd te hebben, en na haar scheldcanonnade een beetje gekalmeerd, en "door het schoone spreekken, aandringhen ende gevleij" van de aanwezigen, is moeder DE WULF dan vertrokken uit het huis van de getuige, tesamen met Cornelie SERVAES.

Vervolgens wordt ondervraagd Marie PEDOU, dochter van Jan, geboren te Oostende, echtgenote van Pieter VANDEN BUSSCHE.

Zij weet te vertellen dat Cornelie SERVAES gewoond heeft in het huis van de ouders van Gillis DE WULF, en daar zwanger geworden is.

Toen de getuige, ongeveer twee jaar geleden, in dit huis op bezoek kwam, hoorde zij in de kelderkamer "kijven, tieren ende battementen". Nieuwsgierig is zij gaan zien, en heeft moeder DE WULF gevonden, luid scheldende "ende Cornelie toeschiedende omme haer te slaen", ook weer omdat Cornelie de geschreven trouwbelofte niet wilde teruggeven.